

TERMÍNY A DEFINICE

Trestní odpovědnost

Souhrn podmínek, při jejichž splnění vzniká trestní odpovědnost pachatele, kterou je míněna povinnost strpět za spáchaný trestný čin sankce stanovené trestním zákoníkem v rámci trestněprávního vztahu, který vznikne spáchaním trestného činu mezi pachatelem a státem. Podmínky trestní odpovědnosti jsou uvedeny v trestním zákoníku.

Trestný čin

Protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoníku. Základem trestní odpovědnosti je spáchaní trestného činu, tj. naplnění všech obligatorních znaků skutkové podstaty trestného činu.

Skutková podstata trestného činu

Souhrn objektivních a subjektivních znaků, které určují jednotlivé druhy trestných činů a odlišují je od sebe navzájem. Jde o znaky protiprávnost, individuální objekt (chráněný zájem), objektivní stránka (jednání, následek a příčinný vztah mezi nimi), subjekt a subjektivní stránka (úmysl, nedbalost).

Jednotlivé trestné činy, jejich skutkové podstaty jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku a všechny dotčené osoby jsou povinny se s nimi seznámit.

Trestný čin spáchaný právnickou osobou

Protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak

- a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat
- b) osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a)
- c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo
- d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c), jestliže jí ho lze přičítat.

Přičitatelnost spáchaní trestného činu právnické osobě

Právnické osobě lze přičítat spáchaní trestného činu, jestliže byl spáchan:

- a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených výše pod písm. a) až c), nebo
- b) zaměstnancem uvedeným výše pod písm. d) na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených výše pod písm. a) až c) anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené pod písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě

požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Trestní odpovědnost právnických osob

Trestní odpovědnost právnických osob se týká veškerých zločinů nebo přečinů uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku, s výjimkou trestných činů taxativně vyjmenovaných (§ 7 ZTOPO). Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala protiprávním způsobem (§ 8 odst. 3 ZTOPO). Trestní odpovědností právnické osoby není dotčena trestní odpovědnost fyzických osob a trestní odpovědností těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby (§ 9 odst. 3 ZTOPO). Právnická osoba se trestní odpovědnosti zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými výše zabránila (§ 8 odst. 5 ZTOPO).

Přestupek

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Odpovědnost právnické osoby za přestupek

Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.

Pachatelem je též právnická osoba, která ke spáchání přestupku užila jiné právnické osoby nebo fyzické osoby odlišné od fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, jestliže tyto osoby nejsou za přestupek odpovědné.

Odpovědnost právnické osoby za přestupek není podmíněna zjištěním konkrétní fyzické osoby, která se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě. Správní orgán není povinen zjišťovat konkrétní fyzickou osobu, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, zejména tehdy, je-li ze zjištěných skutečností zřejmé, že k jednání zakládajícímu odpovědnost právnické osoby za přestupek došlo při činnosti právnické osoby.

Odpovědností právnické osoby za přestupek není dotčena odpovědnost za přestupek fyzických osob uvedených v odstavcích 1 a 2 (§ 20 zákona o přestupcích) a odpovědností za přestupek těchto fyzických osob není dotčena odpovědnost právnické osoby za přestupek.

Přičitatelnost přestupku

Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přešupek považuje

- a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu
- b) jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen
- c) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení
- d) fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby
- e) fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- f) fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

Jestliže ke spáchání přešupku zákon vyžaduje zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, který je právnickou osobou, zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemusí být dány u fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přešupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě.

Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek

Právnická osoba za přešupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přešupku zabránila.

Právnická osoba se nemůže odpovědnosti za přešupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přešupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přešupku.

Veškeré úsilí, které lze po právnické osobě spravedlivě požadovat

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob konkrétně nespecifikuje, jaké úsilí (opatření a postupy) má právnická osoba vynaložit, aby zabránila spáchání protiprávního činu, a mohla se tak zprostit odpovědnosti za tento čin. V podstatě totéž lze konstatovat i v případě zákona o přešupcích, kde je obecný liberační důvod formulován obdobně jako v případě ZTOPO. Z důvodu předběžné opatrnosti proto Skupina TTC koncipuje parametry CCP jako maximálně možné a považuje jej za komplexní systém obsahující veškerá opatření a postupy, která lze na subjektech tvořící Skupinu TTC a jednotlivých právnických osobách spravedlivě požadovat, aby nejen zabránila spáchání protiprávního činu svými zaměstnanci, ale též aby jeho (s)páchání mohlo být a bylo včas odhaleno, resp. aby došlo k odvrácení následků spáchaného trestného činu či přešupku. Skupina TTC považuje důsledné naplňování a respektování CCP za jednu ze svých priorit a za součást firemní kultury.